

Bartók Béla

1881 – 1945

Ünnepi hangverseny Kecskeméten 2015. március 25-én

Bartók Béla születésének napjáról évente megemlékeznek a Bartók-Pásztor-díj átadás alkalmával a zeneszerző sírjánál a Farkasréti temetőben és a Zeneakadémián, azóta, hogy *Pásztor Ditta*, Bartók özvegye végrendeletében, saját vagyonából megalapította e díjat. Kimagasló művészeti tevékenységet folytató zeneszerzőknek, előadóművészeknek-együtteseknek adják át, akik hozzájárultak a hazai zenei élet fejlődéséhez, a bartóki szellemiség megőrzéséhez. Az idei kitüntetettek: Selmeczi György zeneszerző, valamint Antal Mátyás karnagy és a Nemzeti Énekkar. Az utóbbiak elismerő laudációját *Erdei Péter* karnagy tartotta. Az ünnepséget követően visszatért Kecskemétre, hogy jelen lehessen a Bartók Bélára és Liszt Ferencre emlékező ottani hangversenyen.

A megemlékezésre legméltóbb helyszín a Református Újkollégium gyönyörű magyar szecessziós épülete, melynek dísztermében Bartók Béla több alkalommal is szerepelt nevezetes hangversenyek keretében. A hangversenyterem bejárati ajtaja mellett kétoldalról emléktábla örökíti meg a jeles napokat. A jobboldali Kodály Zoltánra emlékezik, a baloldali Bartók Bélára.

ITT HANGVERSENYEZETT

BARTÓK BÉLA

1927. JANUÁR 26-ÁN

1929. ÁPRILIS 3-ÁN

ITT KÖSZÖNTÖTTÉK SZERZŐI ESTEKEN

KODÁLY ZOLÁNT

1930. MÁRCIUS 22-ÉN

1932. DECEMBER 17-ÉN

1938. MÁRCIUS 3-ÁN

Kecskeméten Kodály szülővárosában már az 1920-as évektől, tehetséges és lelkes emberek vállalkoztak és tevékenyen közreműködtek Kodály és Bartók műveinek bemutatására. Elsőként említhetjük *M. Bodon Pál* nevét, aki – Bartók munkatársa volt az erdélyi népdalgyűjtésben 1907-ben – majd 1910-ben a Kecskeméti Városi Zeneiskola igazgatója lett, és csaknem négy évtizedig a város zenei életének vezető egyénisége volt. Jelentős publicisztikai tevékenységével is hozzájárult a város zenei életéhez. Cikkeiben felhívta a figyelmet a Kecskeméten bemutatásra kerülő új művekre, ifjú zeneszerzők alkotásaira. Gondoskodott róla, hogy a kecskeméti lapok hírt adjanak az eseményekről és a főváros is tudomást szerezzen minderről.

Így adtak hírt Bartók Béla első zongoraművészi-zeneszerzői szerepléséről Kecskeméten a Városi Dalárda hagyományos Kuruc Estélyén

1913. február 1-jén. *Basilides Mária* énekművésszel léptek fel, és itt került bemutatásra az *Allegro barbaro*.

A világháborús eseményeket követő nehéz évek után a Városi Zeneiskola rendszeresen szervezett hangversenyeket neves hazai és külföldi művészek felléptével.

1927. január 26-án Bartók Béla adott szólóestet az Újkollégium dísztermében. Az újabb koncertre két évvel később **1929. április 3-án** került sor, amikor Kodály és Liszt műveket is játszott. Bartók személyes fellépésére **1936. május 11-én** került ismét sor *Zathureczky Ede* hegedűművész társaságában.

Zenetörténeti jelentőségű, hogy – valószínűleg *M. Bodon Pál* javaslatára – a város vezetősége 1926-ban felkérte a Norvégiából hazatérő *Vásárhelyi Zoltánt* zeneiskolai hegedűtanári állás elfoglalására. Vásárhelyi a Zeneiskola keretében Kodály javaslatára kórust is szervezett, majd néhány év múlva a Városi Dalárdát vegyeskarrá szervezte, és ezzel útnak indította Kodály Zoltán és Bartók Béla kórusműveinek bemutató diadalútját.

1934-ben a Katona József színház díszhangversenyén mutatták be a *Falun* című ciklus 2. és 3. tételét. **1936-ban** az Újkollégium dísztermében a *Magyar népdalok* II. A bujdosó, III. Az eladó lány és IV. Dal tételeit. A hangversenyen felsorakoztak a kor zenei kitűnőségei: Tóth Aladár, Lányi Viktor, Failoni Sergio és sokan mások.

Nevezetes hangverseny volt **1937. április 18-án** a Katona József Színházban, ahol Bartók gyermekkarait és egyneműkarait mutatták be kecskeméti, félegyházi és nagykörsi kórusok. Bartók Béla feleségével együtt megjelent a hangversenyen számos kiváló zenekritikus társaságában. Idézünk Tóth Aladárnak, a Pesti Naplóban megjelent méltatásából: „A Bartók- muzsika szelleme természetesen akkor bontakozott ki teljes nagyságában, mikor maga Vásárhelyi Zoltán állt a dobogóra a Városi Dalárda nagyszerű együttesével.”

Vásárhelyi Zoltán 1940-től Budapesten a Liszt Ferenc Zeneművészeti Főiskolán folytatta munkásságát. A felnövekvő ifjú énektanár-karvezető generációnak adhatta tovább tudását, megszállott szeretetét és tiszteletét a Bartók és Kodály kórusművek iránt. Erre emlékezik és gondol mindig nagy köszönettel és tisztelettel egykori tanítványa e sorok írója.

Kecskeméti zenei élete tovább virágzott, sok eseményről lehetne beszámolni, de most elevenítsük fel a Bartók Emlékhangversenyen szereplő énekkar múltját.

Kecskeméti Pedagógus Énekkar néven 1961-ben alapított kórust *Ádám József*. Őt követte *Vörös János*, majd *Erdei Péter*, akinek közel harminc éves irányítása alatt a kórus Magyarország egyik vezető amatőr kórusa lett. *Laczkó János* 1995 óta tagja az együttesnek – az idei esztendő már a húsz éves jubileum jegyében telik. – Zeneakadémiai éve alatt is rendszeresen leutazott a próbákra és 2005-ben vette át Mesterétől a stafétabotot.

Az együttes 2007-ben vette fel a *Kecskeméti Cantus Nobilis* kórus nevet. A Magyarországon jól ismert kórus Európa számos országában szerepelt már és mindenkor méltó módon képviseli a magyar kóruskultúrát. Mindig újabb művekkel megismerkedve, tiszteletben tartják és gondozzák a „Hírös város” zenei hagyományait is.

Ünnepi hangversenyt tartottak Bartók Béla születésének napján, a gondolat felvetője és megvalósítója

Laczkó János a *Cantus Nobilis Kórus* karnagya volt.

Emlékezés Bartók Bélára és Liszt Ferencre

Az est főszereplője a Kórus, Bartók Béla kórusműveinek bemutatásával, Révész László zongoraművész Liszt Ferenc műveinek előadásával.

Elősként hangzott fel az *Öt Egneműkar kiszenevari kísérettel*. Közreműködött az *M. Bodon Pál Kamarazenekar*. A vezénylő karnagy *Laczkó János*. Előadásra került a *Huszárnóta* és a *Resteknek nótája* – férfikari előadásban, a *Ne menj el*, és a *Bolyongás* – a női kar megszólalásában. Minden tétel saját hangulatának megfelelő szépen megformált előadásban szólalt meg, hogy végül a *Cipósütés* vidám hangulata, pergő éneke zárja a ciklust.

A műsor alcíme „Unoka és nagyapa” utal arra a folyamatosságra, hogy Liszt Ferenc tanítványa volt Thomán István, és az ő tanítványa Bartók Béla.

FOTÓ: ITTÉSNÉ KÖVENDI KATA

Már az előző században Liszt zenéje jelentős szerepet töltött be Kecskemét zenei életében, így nem véletlen, hogy az Emlékhangverseny alkalmával is előadásra kerültek Liszt Ferenc művei: a b-moll etűd, Chant Polonais, Desz-dúr Consolation, és a sokak által ismert Magyar Történelmi Arcképek, Széchenyi István és Eötvös József tételei.

Az előadó Révész László orgona- és zongoraművész, a Kodály Iskola tanára. Finom játékaival, kifejező stílusával elvezette a hallgatóságot Liszt Ferenc világába, amiért elismerő köszönettel adóztak a művésznék.

A következőkben felhangzott Illyés Gyula: Bartók c. költeménye *Tolnai Ottó* előadásában. Majd *Krajcsovszki József* az énekkar elnöke, beszédében szólt múltbeli eseményekről, megemlítve a szomorú tény, hogy hazájától távol – éppen 70 éve – hunyt el Bartók Béla.

A műsor második részében a kórus előadásában ismét Bartók művek hangzottak fel. Remek előadásban szólalt meg, a *Négy szlovák népdal*, jól érzékeltetve a „Havasi legelő” természetfestő jellegét, majd a tételek fokozódó hangulatában épült fel a mű a lendületes táncos befejezésig. A kiváló zongorakísérő *Révész László* volt.

Befejezésül az egykor e teremben bemutatásra került *Magyar Népdalokból* a: *IV. Dal két népdalból* álló tetele csendült fel. A kórus egyaránt jól szólaltatta meg a szépen megformált pianissimot, és a drámai fordulatnak megfelelő egységesen zengő, erőteljes hangzást. Vezényelt: *Laczkó János*.

A művek átélt előadása, a tiszta intonáció, és az előadás árnyaltsága meggyőzően bizonyította, hogy az előadók, a kórustagok akik sokféle kórusműben járatosak, de talán kevesebb Bartók művet énekeltek eddig, megérezték a legfontosabbat, a zeneszerző lelki világát-hangi világát. Ez a különös vonzerő ami mással össze nem hasonlítható, már az előkészítés idejében, a próbák során megérintette az énekeseket, és a hangversenyen pompásan kinyílt az élményből fakadó öröm, a karnagy által sugárzott erőnek varázslatában.

Dicséret illeti a kórust és vezetőjét, hogy vállalkoztak erre a kiemelt feladatra és Kecskeméten 2015-ben méltó módon bemutatták és ünnepezték születése évfordulóján Bartók Béla művészetét.

Márkusné Natter-Nád Klára

IRODALOM:

BÓNIS FERENC: *Élet-Képek Bartók Béla*. Balassi Kiadó, 2006.

HELTAI NÁNDOR: *Kodály Zoltán és szülővárosa, Kecskemét*. Argumentum, 2008.

ITTZÉS MIHÁLY: *22 Zenei írás*. Kodály Intézet, Kecskemét, 1999.

HIVATÁSOS KARNAGYOK AZ AMATŐR KÓRUSOK ÉLÉN

**2014. április 25-én, a Zeneakadémián tartott előadás
az ECA-KÓTA-ZA Szimpóziumon**

Kollár Éva

A Zenepedagógiai szekció angol nyelvű nyitó előadásának „Keynote-speech” szerkesztett magyar változata.

A szimpózium mottója: Hogyan legyen a zene mindenkié? (*How can singing belong to everyone?*) Az én előadásomnak is ez a valódi címe, – a summázott mondanivalója pedig ez:

„Legyen minden amatőr kórusnak hivatásos karnagya!”